

עומק התשובה הנתבעת במצב של 'מעמיד עליהם מלך קשה כהמן' שמתגלה עכשיו

שורש לידת משיח

הגמרא במגילה (יג, א) דורשת את הפסוק שנאמר במגילה (אסתר ב, ז) "ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת - אל תקרי לבת אלא לבית", ועומק הדבר - מה שבמרדכי מתגלה 'לבית', זה לא הגילוי של "והאדם ידע את חוה אשתו" שיש שורש של לידה מכח ה'ידע', שהרי בפורים מתגלה האור של (מגילה ב, ב) "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע" וכו', והרי ששורש הלידה בפורים לא מגיע מכח הדעת אלא כח הלידה שמתגלה בפורים הוא מה'לא ידע' בבחינת השכרות דלוט במעשה דלוט שבא על בנותיו שנאמר בו (בראשית יט, לג) "ולא ידע בשכבה ובקומה" מכח שבנותיו השקו אותו יין.

ודייקא משם יוצאת הארת משיח מכח אותו מעשה כדברי חז"ל כידוע עד למאד.

ולפי"ז מהלך הדברים שמתגלה במגילה בעומק הוא שיש גילוי של 'סריסי המלך' שזה סריס שאין לו כח של הולדה מצד הקלקול¹ וזה בחינה שמתגלה גם באחשורוש עצמו מכח העדר כח הדעת שבו כמו שאומרים חז"ל (גמ' מגילה יב, א) ש'מלך טפש היה' ו'מלך הפכפך היה', וכיון שמציאות הדעת מסתלקת ממנו, הוא בבחינת סריס מכח שאין לו את הדעת שהיא שורש כח הלידה והרי שאין לו המשך.

אבל מכנגד כך, זה לעומת זה, 'חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע' שמתגלה מצד התיקון תפיסת הסריס דקדושה שאין את שורש הכח של לידה, ובאמת מצד כך נאמר (שם יד, א) 'אכתי עבדי אחשורוש אנן' שיש בנו את תפיסת עבד שאין לו חיים שזרעו אין

מתייחס אחריו שאין לו שורש של כח הולדה גמורה, והרי שהוא מקביל לסריס שאין לו כח הולדה.

אבל מצד מהלך התיקון השלם, מתהפך הדבר ומתגלה האור העליון שהשורש של הלידה היא לא לידה מכח 'והאדם ידע' אלא מעין הלידה שלוט מוליד שזהו לידה מהשורש שלמעלה מהדעת כלל.

ומצד כך, דייקא המן שהוא במדרגת דעת דקלקול של עץ הדעת כמו שאומרת הגמ' בחולין "המן מן התורה מנין שנאמר (בראשית ב, י) המן העץ אשר צויתיך לבלתי אכל ממנו אכלת" שזה מקביל לכח הדעת של 'והאדם ידע'², זה השורש של הלידה מכח הדעת התחתון.

אבל בימי הפורים מתגלה היין של אור המשתה העליון במדרגת ה'לא ידע', ובאור הזה מתגלה שיש שורש כח של הלידה שלמעלה ממציאות של 'והאדם ידע את חוה אשתו', - זה העומק של האור הפנימי שמתגלה בימי הפורים.

הצירוף להקב"ה שלמעלה ממדרגת הדעת

ונתבונן להבין מהו השורש הגמור העליון ביותר לכח של הולדה שלמעלה מן הדעת כלל - הרי במדרגת ישראל נאמר מחד (דברים יד, א) "בנים אתם לה' אלקיכם", שהיחס של הקב"ה וישראל הוא יחס של בנים לאב, אבל מאידך כמו שאומרים חז"ל "קודשא בריך הוא אורייתא וישראל חד הוא" ומצד ה'חד הוא' מתגלה שהם לא גדר של בנים כפשוטו שמגיע מכח הבחנה של 'והאדם ידע'.

וא"כ, כמו שברור ופשוט, המדרגה שישראל נקראים

1 כפי שפירשו רב סעדיה גאון והמצודת ציון שהמלך היה לוקח לו דוקא משרתים סריסים שאין להם אשה ובנים.

2 ומצד כך אומרת הגמ' בסנהדרין לחד מ"ד שעץ הדעת חיטה היה שחיטה היא שורש הדעת [כמו שאומרת הגמ' בסוכה שמשעה שהקטן אוכל חיטה נכנסת בו דעת].

ביחס של דעת אלא למעלה מן הדעת, 'חד' בעצם עם הבורא יתברך שמו.

כמו כן האור של התורה שמקבלים בימי הפורים, הוא מאותו שורש, וזהו ה'הדר קבלוה בימי אחשורוש מאהבת הנס', כלומר - אין הכוונה רק כפשוטו שהקבלה היתה קבלה על אותה תורה ורק שמעיקרא היה 'מודעא רבה לאורייתא' כמבואר שם בגמ' ולאחמ"כ הם קיבלו את אותה תורה ברצון, אלא עומק ביאור דברי הגמ' הוא שב'הדר קבלוה' הם קיבלו תורה בהידור בבחינת 'מהדרין מן המהדרין', שקבלתם היתה באופן של תוספת.

וגדר התוספת היא במדרגת 'הדר' שהוא בבחינת בן דתיקון כמו שהרחיבו רבותינו⁶, ועומק תיקונו הוא במה שהוא מגלה ששורש כח הלידה הוא לא בדעת ומצד כך עומק מדרגת ישראל ומדרגת התורה זה במה שהם 'חד' עם קודשא בריך הוא, וזה א"כ הקבלת התורה המחודשת ששורש הצירוף הן של התורה והן של ישראל הוא למעלה ממדרגת הדעת כלל ששייך בה אופן של קלקול.

ובעומק יותר - אם כפשוטו ה'הדר קבלוה' זה בימי אחשורוש, אבל בעומק, הרי כמו שאומרים חז"ל סתם 'המלך' שנאמר במגילה זה קאי על מלכו של עולם, וא"כ ה'הדר קבלוה בימי אחשורוש' זה לא 'אחשורוש' כפשוטו שזה הצד התחתון, אלא בגילוי 'המלך' שמונח באחשורוש, שזה הצד העליון.

עומק כח ההולדה העליון

ונתבונן להבין ברור - הרי כידוע מאד, יש את ההגדרה של מלך כפשוטו שזה היחס של מלך ועם או יחס של מלך ועבדים, ויש יחס של מלך מלשון נמלך שכשישנה מחשבה אחת ולאחמ"כ ישנה מחשבה שונה, זה מוגדר 'נמלך' - שהוא חוזר בו במחשבה.

ומצד כך, מה שאומרים חז"ל שישראל עלו במחשבה תחילה להיבראות⁷, עומק ההגדרה של 'עלה במחשבה' זה כאשר בתחילה יש מחשבה אחת ולאחר מכן ישנה מחשבה אחרת שהיא חזרה

בנים של מקום, זה לא בנים ששורשם בתפיסת הדעת של 'והאדם ידע', - בגשמיות, אין צריך לומר שלא, אבל גם ברוחניות אין שורש³ כחם של ישראל ביחס של 'בנים אתם לה' אלקיכם, מצד מהלכי הדעת.

אלא שורש כחם מתגלה מעין הניצוץ שהתגלה בלוט שהיה שורש של בנים מכח שכרות ללא דעת כלל - שזה הרי ההגדרה של 'שכור כלוט' שאין בו דעת כלל, וא"כ, מתגלה כאן שורש של צירוף הבן לאב שלמעלה מטעם ודעת כלל.

וזוהי מדרגת אורו של משיח, כי באור דגאולה דלעתיד לבוא מכחו של משיח, מתרומם ומתגלה כחם של ישראל במעמקים הפנימיים שלו שמדרגת "בנים אתם לה' אלקיכם" הוא מהשורש שלמעלה ממציאות הדעת.

קבלת התורה מכחו של משה רבינו - קבלה במדרגת הדעת

ולפי"ז כמו שברור - ונפלא מאד - הרי לשון חז"ל הוא 'קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל חד' וביחס לאורייתא כמו שאומרת הגמ' בשבת שעל זמן אחשורוש נאמר "הדר קבלוה בימי אחשורוש" וכמו שאומר שם רש"י - 'מאהבת הנס'. ונתבונן להבין מהו ה'הדר קבלוה' ביחס למה שנתבאר השתא - הרי כלל ישראל קיבלו את התורה בזמן משה רבינו ומשה רבינו יש בו בחינת סריס דקדושה שהרי הקב"ה אומר לו "ואתה פה עמוד עמדי" וכמו שאומרים חז"ל שהוא פירש מן האשה ולכן הוא גם נקרא 'עבד' שיש בו בחינה שאין לו חייס ואין לו שורש של כח הולדה גמורה כפי שנתבאר לעיל⁴.

ומצד כך, התורה שמקבלים מכח מדרגת משה רבינו - (אבות א, א) "משה קיבל תורה מסיני ומסרה⁵ ליהושע", זה כח של השגה שמתגלה מכחו של משה רבינו, אבל ב'הדר קבלוה בימי אחשורוש מאהבת הנס', כמו ששורש 'בנים אתם לה' אלקיכם' שהוא צירופם של ישראל להקב"ה שמתגלה מכח מדרגת ימי הפורים, הוא לא ממדרגת הדעת אלא מה'עד דלא ידע' בבחינת שכור כלוט, והיינו שהם לא בנים

3 ואמנם מצד גאולת מצרים, שורש ההבחנה של 'בנים אתם לה' אלקיכם' שהתגלה ביציאת מצרים זה תפיסה של בנים במדרגה של דעת שהרי משה שהוא מדרגת הדעת, הוא זה שמוציא את בני ישראל ממצרים, אבל למעלה מכך זה תפיסת הבנים משורש האור דלעת"ל.

4 ומעין כך מתגלה גם במדרגת מרדכי כפי שנתבאר לעיל.

5 ומודגש כאן 'ומסרה' שזה מלשון סריס שזה בחינת תפיסת הסריס דקדושה של משה רבינו.

6 שזהו המלך השמיני ממלכי אדם שלא מתן את השם "בן" שהתקלקל והופך אותו לבן דתיקון.

7 אמנם בהגדרה כוללת אומרים חז"ל מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין, ראה שאין העולם מתקיים, עמד ושיתף עמו מידת רחמים, שמצד כך, ישראל הם ב'עמד ושיתף עמו מידת רחמים' - ויש בזה דקויות מסוימות ואכ"מ.

גבוהה יותר מגובה ראשו של האב, וכנגד כך עומדת קליפתו של עמלק שמתנגדת לאותה מדרגה.

וזה א"כ עומק ההגדרה של 'ישראל' עלו במחשבה תחילה להבראות', כלומר, זה לא בן שמשלשל מלעילא לתתא ויורד למטה אלא זה בן שחוזר ומתעלה מתתא לעילא, וההתעלות הזו, היא היא השורש של כל מדרגת ה'הדר קיבלוה בימי אחשורוש מאהבת הנס', שהם חזרו וקיבלו את האור שמתגלה באופן של מתתא לעילא.

האופן שמתגלה מהצד התחתון

וכהגדרה כוללת - כיון שהיה את הגזירה של המן ואחשורוש להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים שכביכול אין המשך לכלל ישראל אלא הם עומדים להגיע לידי כליון חס ושלום ולהגיע למציאות הסוף, לכן מתגלה דייקא האור שבבחינת 'אור חוזר' שעם ישראל חוזר בחזרה לשורשו מהמדרגה התחתונה שלו שהוא נמצא לתתא בשפלותו ועולה בחזרה לעילא.

זה מה שמתגלה מהצד התחתון, אבל בשורש העליון, זה לא מחמת שכלל ישראל הגיע לקצה האחרון התחתון ע"י ה'להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים' בבחינת (סנהדרין צז, ב) 'מעמיד עליהם מלך קשה כהמן והם עושים תשובה ונגאלים', אלא מצד ששורש האור לא יורד למטה כסדר ההשתלשלות שישנה מאב לבן, אלא זהו אור בבחינת 'אור חוזר' שממקום הטיפה שבמח הוא עולה ישר לשורשו.

וה'מעין דמעין' של האור הזה התגלה אצל דוד המלך שהרי על דוד המלך נגזר שיהיה לו משהו מבני ביתו שימרוד בו שזה מה שהתגלה באבשלום, ולעניינא דידן - הגדרת המרידה של אבשלום היא להיות למעלה מאביו, - ולכן, לאחר המרידה בפועל נאמר בקרא על אבשלום שלבסוף הוא נתלה בשערו.

כלומר - על אף שאצל אבשלום זה מתגלה בפועל מצד הקלקול שהוא מורד באביו, אבל מונח כאן שורש האור שמתגלה מצד התיקון במה שהוא מנסה להיות למעלה מאביו וזה גדר 'נתלה בשערו' כיון שלמעלה מראשו של אביו נמצאים השערות משום שבעומק הוא רוצה להתעלות למעלה מראשו של אביו⁸.

זה מה שמתגלה מצד הקלקול במדרגת דוד המלך

מהמחשבה הראשונה, זה נקרא עליה במחשבה, וזה ההגדרה של מלך מלשון נמלך שהמלך חושב דבר אחד ולאחר מכן הוא מתעלה מאותה מחשבה ונמלך לחשוב אחרת, זה א"כ ההגדרה הכוללת שכל בריאתם של ישראל היא במדרגת עלה במחשבה.

וזה העומק של 'הדר קיבלוה בימי אחשורוש', שהרי ה'הדר' בארמית פירושו הוא חזרה [כמו 'הדרין ביה' וכדו'], והיינו שהקבלת התורה שמתגלה בימי אחשורוש היא קבלת התורה בהבחנה של 'הדר', קבלת התורה שיסודה הוא באופן של חזרה ושל 'נמלך'.

ונתבונן להבין - כפשוטו אופן ההולדה היא מכח טיפה שבמח שמתפשטת מהמח ללמטה ומזה נעשה השורש של ההולדה של בן מהאב מכח תפיסת הדעת.

אבל שורש ההולדה שמתגלה מצד המדרגה העליונה של הארת ימי הפורים, הוא לא באופן של טיפה שיורדת מלמעלה למטה, אלא זה הולדה באופן הפוך בדיוק שהטיפה שבמח חוזרת ומתעלה ללמעלה בבחינת חזרה, זה שורש כחם של ישראל ושורש אור התורה שמתגלה בימי הפורים.

וא"כ, לעומת הולדה שבאה ממדרגה של דעת שיורדת מלעילא לתתא, ישנה הולדה של מחשבה שחוזרת ועולה מתתא לעילא, ואם בהולדה כפשוטו הסדר הוא שהאב הוא למעלה והבן נמצא למטה, בפורים מתגלה מהלך הפוך בדיוק, ששורש לידתן של ישראל ושורש האור של התורה זה באופן של מחשבה שעולה ומתעלה והרי שהבן נמצא למעלה, - וזה מה שאומרים חז"ל שישאל קדמו במחשבה לבריאת העולם וכן שהתורה קדמה לבריאת העולם, שגדר הקדימות האלו זה שהדברים היו במחשבה אבל הם עלו ונתעלו במחשבה, וזה א"כ ההבחנה של 'הדר קיבלוה', 'הדר' דייקא.

וכמו שברור, לעומת כן עומדת קליפתו של עמלק כדברי חז"ל הידועים עד מאד שהובא ברש"י - משל לאב שנשא את בנו על כתיפיו, והיה הבן שואל איה אבא, איה אבא, עד שהשליכו לכלבים, והנמשל הוא שכשישראל אמרו "היש ה' בקרבנו אם אין", הקב"ה הביא עליהם את עמלק שנמשל לכלב. והיינו שמדרגת בן שנמצא למעלה מאביו מצד התיקון של 'עלה במחשבה' מתגלה כאן במשל בבן שנישא ע"ג כתיפיו של אביו שקומתו של הבן היא מתעלה להיות

8 וכמוכן, בפועל הוא נתלה בשערו של עצמו, אבל זה מכח תפיסה של מדרגת השער שנמצאת למעלה מן הראש.

ב'הדר' העליון צריך, ראשית, לעשות את החלקים התחתונים של ה'הדר' שזה תשובה כפשוטו כל' הדר' בארמית, שהאדם חוזר מדרכיו.

אבל על גבי כך צריך מכח ה'מעמיד עליהם מלך קשה כהמן' לעשות מהתשובה התחתונה שזוהו ה'הדר' התחתון לתשובה העליונה שזה ה'הדר' העליון השורשי, וזהו העומק של 'עושים תשובה ומיד נגאלים'. הקדוש ברוך הוא כמוכן, תובע כאן בפועל ממש. את ה'מעמיד עליהם מלך קשה כהמן', הוא עושה, ומאתנו הוא תובע את ה'עושין תשובה'.

אבל התשובה הזאת צריכה לגעת עד המעמקים של ה'הדר קיבלוה', והיינו שנצרך לעלות מכל מדרגה שתופסים שישנו שורש שיש לעולם המשך ויש לעולם קיום והוא ימשיך להתקיים, וזה מה שנעשה ע"י ה'מעמיד עליהם מלך קשה כהמן'.

מכח ה'מעמיד עליהם מלך קשה כהמן' כולם הופכים להיות סריסים, אין המשך, אין קיום, אין כח של הולדה שיכול להתפשט מכאן ואילך.

וזה שורש החורבן שכביכול מתגלה כדברי הגמ' הידועים בבבא בתרא (ס, ב) "מיום שפשטה מלכות הרשעה שגוזרת עלינו גזירות רעות וקשות וכו' דין הוא שנגזור על עצמנו שלא לישא אשה ולהוליד בנים" וכו' שזה הסריס שמתגלה מצד השורש של החורבן הגמור.

אבל מצד האור העליון, ה'עושין תשובה' צריך לעורר את ה'הדר קיבלוה', את ה'עלה במחשבה' שמגלה את המדרגה העליונה שהבנים של האדם זה דייקא מה שעולה במחשבתו.

וזוהי מדרגתם של תלמידי חכמים שעולמם הוא העולם הפנימי של "קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל חד הוא" שזה הצירוף לקוב"ה שלמעלה ממדרגת הדעת כפי שנתבאר לעיל, וזה העומק של מה שנאמר בקרא "כי כה אמר ה' לסריסים וגו' ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות" וגו' שכפשוטו זה קאי על סריס כפשוטו שהקב"ה יתן להם יד ושם בבית ה', ובעומק הרי כדברי רבותינו כידוע, שגם הסריס כפשוטו צריך שהוא יגלה את עיקר כח החידוש שלו בתורה ולעניינא דידן כוונת הדבר היא שאצלו ההולדה היא לא מלעילא לתתא כסדר הרגיל של אב ובן אלא אצלו מתגלה שורש כח ההולדה באופן של מתתא לעילא מהמחשבה ולעילא.

במה שיצא ממנו אבשלום, אבל מאותה תפיסה בדיוק שאבשלום יצא מדוד, מתגלה מצד התיקון שמדוד המלך יוצא משיח שבתפיסה הזו מתגלה האור שלמעלה מן הראש - והיינו ששיח זה לא בן באופן של השתלשלות שיורדת מלעילא לתתא מהאב לבן אלא מתגלה שהבן למעלה מאביו.

ולכן מתגלה מצד הקלקול ביומין בתראה של עקבתא דמשיחא 'בן קם באביו, כלה בחמותה' כמבואר בקללות בסיפא של מסכת סוטה, כלומר שמתגלה יציאה מהסדר של אב ובן שיורד מלעילא לתתא אלא זה מתגלה באופן הפוך, אלא שכמוכן שם זה מצד הקלקול, אבל התפיסה של האור הפנימי שגלויה באותו דבר היא שהבן עולה למעלה ממדרגת האב, ושורש הדבר הוא משום שזה בן ששורשו אינו בדעת של האב אלא שורשו הוא בעצם המחשבה שעולה ומתעלה בבחינת 'עלה במחשבה' והרי שהוא בן בהבחנה של מתתא לעילא, - זהו שורש האור הפנימי של ה'הדר קיבלוה בימי אחשורוש', האור השורשי שחוזר ומתעלה בפועל לשורש מדרגתו העליונה.

אבל כשלא זוכים, זה משתלשל מלעילא לתתא ומתגלה עומק של נפילה בגזירה של 'להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים'.

ואז - "ומרדכי ידע את כל אשר נעשה וגו' ויזעק זעקה גדולה ומרה", וכמו"כ לאחר מכן - "ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך ותפול לפני רגליו ותבך ותתחנן לו להעביר את רעת המן" וגו'.

המצב של מעמיד עליהם מלך קשה כהמן,

אבל צריך להבין שזה הסדר שיהיה גם בגאולה העתידה כמו שאומרת הגמ' (סנהדרין צז, ב) "הקב"ה מעמיד עליהם מלך קשה כהמן וישראל עושין תשובה ומיד נגאלים" שזה מה שמתגלה בפועל לנגד עינינו.

ועל מנת שנצא מהמצב שבו אנחנו נמצאים עכשיו של ה'מעמיד עליהם מלך קשה כהמן' בפועל, צריך לגלות את ה'עושים תשובה'.

ה'עושים תשובה' כמוכן הפשוט זה כפשוטו, כל חלקי התשובה שישנם כמו שמסדר הרבינו יונה ב'שערי תשובה' שזוהי התשובה הנצרכת בפועל גמור ממש.

אבל ה'עושים תשובה' העליון, זה האור של ה'הדר קיבלוה' של ימי הפורים. כלומר, בשביל להיות

מדרגת תשובה בפועל

וא"כ, יש את המחשבה תתאה לעשות תשובה בפועל בעולם המעשה בבחינת 'כולם בחכמה עשית' שזהו ה'עושים תשובה ומיד נגאלים' מהצד התחתון, וגדר התשובה הזאת, היא תשובה של רשעים שצריך לעשות בפועל באופן של מתתא לעילא.

אבל כמו שאומרים חז"ל שמשיח עתיד להחזיר צדיקא בתשובה ששם התשובה היא התשובה העליונה ששורש כח ההולדה נמצא במדרגה של ה'עלה במחשבה'.

ושם, שורש כח התיקון השלם הוא להיות סריס דקדושה שכל תפיסתו להיות באופן שאין לו המשך מלעילא לתתא כעין מדרגת 'ואתה פה עמוד עמדי' שאצל משה רבינו כמו שהוזכר, ולגלות שכל שורש כחו אינו אלא מתתא לעילא, זה העומק הפנימי של אור ימי הפורים הללו.

וא"כ, ימי הפורים שמתגלה בהם ה'הדר קבלוה' הם ימים המסוגלים בעצם לעשות תשובה בפועל הגמור.

זה נאמר בכללות על ימי הפורים של כל שנה, אבל בימי הפורים הללו של שנה זו בפרט מאיר האור העליון של ה'עושים תשובה', בטעם העליון של ה'עושים תשובה'.

אבל צריך להבין ברור, כשלא מתקיים ה'עושים תשובה' מהצד התחתון, וקל וחומר שאין את ה'עושים תשובה' מהצד העליון, אפשר שהזמנים יעברו וחוזרים למצב של 'עולם כמנהגו נוהג' שכביכול יש המשך לעולם.

אבל עבודת היום הזה הוא שכל אדם יגיע למקום בנפש שהוא סריס, שאין המשך לעולם, שאין קיום לעולם, וכשהנפש תרגיש שהיא סריס שאין המשך, זה מה שיביא את האדם לעומק של תשובה תתאה, ויתר על כן, זה יביא את האדם לעומק של תשובה עילאה.

זה האור שגנוז בימים האלו וזה האור שגנוז במגילת אסתר.

ובסריסים הללו שהם בבית ה', מתגלה תפיסה מעין ה'ואתה פה עמוד עמדי' שאצל משה רבינו, - אלא שאז, כשזה נאמר למשה רבינו, לעומת כך לכלל ישראל נאמר 'ואתם שובו לכם לאהליכם' לעסקי משפחות.

האור שמאיר בפורים דידן שמגלה את הסריס דקדושה שהוא האור של לידת משיח

אבל האור שמאיר בכל פורים ופורים הוא שאין את שורש כח ההולדה שבא מכח הדעת, כיון שמתגלה ה'עד דלא ידע'.

אבל באחרית הימים בדרא דידן בכלל, וביום הזה בפרט, מאיר התוקף של האור.

לו יתן הקדוש ברוך הוא, שנקבלו בשלימות ולא שחס ושלום הוא יעבור ויתגלה שכאילו יש המשך לעולם.

אם עולה לאדם בפורים הזה מחשבה מה הוא יעשה מחר, יום אחד אחרי פורים, - הוא כבר לא במדרגת סריס.

זה 'עת רצון' ברור לכל בר-דעת.

"ומרדכי ידע את כל אשר נעשה וגו' ויזעק זעקה גדולה ומרה", "ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך וגו' ותבך ותתחנן לו להסיר את הרעה" - את מחשבת המן הרשע.

זוהי המחשבה מצד הקלקול, אבל המחשבה מצד התיקון היא ה'עלה במחשבה', להחזיר ולחזור מכח ה'הדר קבלוה', לחזור אליו יתברך שמו.

ולגלות את הסריס דקדושה שזהו הגילוי השלם של אור של לידת משיח, אין עוד מלבדו.

שאלות ותשובות על השיעור

ברוך הוא מעורר את העולם - ההגדרה הפשוטה והברורה - הנפש שמתעוררת, זה הרי לא רק הנפש הפרטית שלו אלא זה התעוררות של כל נפש ונפש, ולכן, כמו שכשהשמש מאירה זה לא מאיר רק לבן אדם מסויים אלא זה מאיר לכל אדם ואדם במקום שבו הוא נמצא והארת השמש לכל אחד היא במקום

שאלה: על מה צריכה להיות התשובה שעם ישראל צריך לעשות אותה.

תשובה: יש בזה שתי הגדרות, יש הגדרה שגדר התשובה אצל כל אדם היא שהאדם צריך לגעת בשלב אחד יותר מהמקום שבו הוא נמצא שזה ההגדרה הפשוטה ביותר של תשובה. ומצד כך, כשהקדוש

ולא תפיסה של הדרגה.

המשך שאלה: זאת אומרת שהתביעה של הקדוש ברוך הוא עכשיו היא תפיסה כללית שבני האדם יגיעו בעצם בתפיסת נפש הפנימית שלהם להעתיק את עצמם לימות משיח?

תשובה: בדיוק! בדיוק! - הרי אם אומרים לאדם שמחר בא משיח, כמו שאומרים חז"ל שאלהיו יבוא לבשר על הגאולה דהיינו שמשיח עתיד לבוא, האם האדם יאמר, נו... אני צריך לעשות תשובה ולכן אני אתקדם עוד שלב אחד קטן?! - שם הרי כל בר-דעת ששומע את אליהו שבא ומבשר שמגיע המשיח, ויש לו את השעות האחרונות לעשות תשובה, הוא לא יכול לומר שהוא יתקדם מעט, אלא עכשיו הוא צריך לעשות תשובה באופן של עבודה כללית.

וזה ההגדרה - כמו שבראשית ימות עולם במתן תורה, השורש לא היה פרטיות אלא כלליות, כך גם באחרית ימות עולם, - זוהי ההארה הכללית של פורים וזוהי ההארה שמתגלה בפרט במצב של "מעמיד עליהם מלך קשה כהמן והם עושים תשובה ונגאלים" - זה הארה כללית, זה לא הארה פרטית.

ואם כן, כשהקדוש ברוך הוא מזיז ומרעיד את העולם - שכמובן, זה זמן שמסוגל לגאולה הכללית, - אבל זה זמן מסוגל, אך יש צורך שזה יצא לפועל. וא"כ, כאשר הקב"ה מעורר את האדם באותו זמן מסוגל, - מה הוא תובע מהאדם עכשיו, וכי הוא תובע שיתקדם מעט או שיאיר את האור הכללי של הנפש שלו? - ברור שיש כאן תביעה להאיר את האור הכללי של הנפש שלו, - זה מהלך פני הדברים שנתבאר.

המשך שאלה: האם יתכן שבזכות יחידים שמאירים את אור הגאולה, זה מה שבעצם יוריד את אור הגאולה לעולם ויהיה דילוג של כלל ישראל בזכות אותם יחידים?

תשובה: נחמד - בוודאי שישנה הבחנה מסוימת שמבוארת בדברי רבותינו שבזכות היחיד, כל הכלל ניצול ונגאל וכדו'.

אבל בדרא בתראה זה לא קיים, - מה שכן יכול לקרות זה שכאשר יש יחיד שהוא משיג את הדבר, הרי שהוא מאיר יותר את ההארה ועי"כ יותר קל לבני אדם להתקרב אליה ולהשיג אותה, אבל זה לא

שבו הוא נמצא ששם יש לו את הארת החמה, כמו כן, כאשר הקב"ה מעורר את העולם ע"י צרה וכדו', על דרך כלל, הגדרת הדבר היא שהקב"ה מעורר כל אחד לפי המצב שבו הוא נמצא, שהוא יתעורר לזוז לנקודה הבאה, וזה הפרטות של תשובה, התקדמות לעוד שלב הלאה מהשלב שבו הוא נמצא.

אבל ישנו מצב שהקב"ה מעורר באופן שיש אור כללי והדוגמא הפשוטה לכך זה במדרגה של מתן תורה, שזה ברור שאם אדם היה מגיע במדרגת מתן תורה ואומר - אני יתקדם עוד שלב אחד מהמקום שבו אני נמצא, - אותו אדם לא היה מקבל את התורה...

כלומר - ישנם זמנים שהאור שנתבע מהאדם הוא אור כללי ולא אור פרטי, וא"כ, אם על דרך כלל ההגדרה של תשובה היא לשוב עוד שלב ועוד שלב, ישנם זמנים שהם יוצאים מאותו כלל שבהם ברור שהתפיסה היא הפוכה כגון בדוגמא של מתן תורה שהוזכר.

וכמו כן ב"הדר קיבלוה בימי אחשורוש" שזה מעין מתן תורה, יש את התפיסה הכוללת שתובעת אור כללי.

ודוגמא פשוטה נוספת - כשיהודי בא להתקדם, הוא יכול להתקדם לאט לאט, אבל כשגוי רוצה להתגייר, הוא לא יכול להתגייר שלב אחרי שלב, אלא הוא צריך לקבל ע"ע עול תורה ומצוות בבת-אחת.

וישנו משל ידוע לכך מהסבא מנובהרדוק, שהיה יהודי שהחליט לחזור בתשובה והוא קיבל על עצמו לשמור כשרות, אלא שהוא עושה זאת בהדרגה... יום אחד הוא שומר כשרות בכלי זה, ולמחרת בכלי השני וכו' - הרי הוא לא התחיל לשמור כשרות כיון שכל עוד שיש לו כלים שנטרפים הם מטריפים לו גם את הכלים האחרים, והרי שישנם דברים שאם כל יום הוא יתקדם בהם קצת, בעומק הוא לא התקדם כלום, - והיינו שיש דברים שחייבים לחתוך אותם¹⁰.

וא"כ, צריך להבין שישנם שתי תפיסות, ישנה תפיסה של דברים שנאמר בהם שהם צריכים להיעשות בהדרגה, עוד שלב ועוד שלב כמו בדוגמא של תשובה רגילה שהוזכרה, ויש תפיסה של תשובה שצריך את הכל, ולפי"ז ההגדרה הברורה - מדרגת מתן תורה ומדרגת קבלת התורה של פורים, זה תפיסה של הכל

9 ויש אנשים שבמצבים הללו קובעים שהקב"ה מעורר את העולם על דבר מסויים - ובאמת יש מקרים בודדים שזה זועק מה הקב"ה רוצה, אבל זה לא הגדרה כללית. 10 ובשיטת נובהרדוק זה הופך להיות מהלך כללי של כל החיים.

את זה?

תשובה: זה שאלה מורכבת, אפשר למצוא הרבה סיבות למה אנשים לא מרגישים, וקשה לדעת מה בדיוק כל בני האדם מרגישים, אבל בהגדרה כוללת מאד - ישנם אנשים שלא מרגישים מכח הדחקה פנימית כיון שקשה להם להתמודד עם מה שקיים.

ישנם בני אדם שלא מרגישים את המלחמה בגלל שכל דבר שלא קרוב אליהם בגילוי בפועל, הם לא מרגישים - עד שלא נופל טיל באזור שלו, הוא לא מרגיש.

וא"כ, בכל מקרה צריך לבדוק מה הסיבה שהאדם לא מרגיש.

ולמשל באופן נוסף - ישנם בני אדם שהשכל שלהם יותר חזק מההרגשה והם עושים חשבון שאם רחמנא ליצלן בשבוע האחרון נפטרו לערך 11 בני אדם, כיון שבתאונות דרכים, מתו אותו דבר, א"כ הסכנה כאן היא כמו לעבור כביש.

השאלה היא אצל כל בן אדם מאיפה הוא מתחיל את נקודת נפשו, ולפי"ז איך הוא מתייחס למלחמה - אי אפשר לענות תשובה אחת מוחלטת.

קשה לדעת כמה בני אדם מרגישים וכמה בני אדם לא מרגישים, אבל גם באותם בני אדם שלא מרגישים את המלחמה כמציאות של דבר מסוכן, זה מאד תלוי מה מבנה נפשו ואיך הוא מתייחס לכלל כל מציאות החיים, כיון שהיחס למלחמה זה חלק מהתפיסה הכוללת שנמצאת בנפשו איך הוא תופס את המציאות, וזה תפיסה שמתגלה אצלו בהיקף שלם של עוד הרבה דברים בחיים איך הוא מתייחס אליהם. לכן קשה לענות איך אפשר לקרב בני אדם לתפיסה של המלחמה.

בודאי שאפשר להציע עצות חושיות, שיסע למקום שנפל בו טיל ויבדוק ויראה מה קרה שם, או שיסע לבתי חולים לבקר את הפצועים, שבאופנים הללו הוא יקרב את מציאות המלחמה אל נפשו. - ועל אף שא"א לומר שזה לא עצות נכונות, אבל זה עצות חיצוניות¹².

אבל בתפיסה הפנימית, צריך להבין איך הנפש של כל אדם בנויה ואיך היחס שלו לדברים, ואז

באופן שאחד יפעל וזה יקרה ממילא אצל כולם כיון שמדרגת הדור הוא 'דור שכולו חייב' בבחינת עלמא דפירודא, ובכזה דור, אין צדיק אחד¹¹ שיכול לעשות פעולה ולהכריע את כל הדור, ואמנם ה'עמוד אחד' הזה לבסוף זה יהיה משיח, אבל בשביל להביא אותו, לא יעזור שיהיה כאן יחיד.

המשך שאלה: וא"כ בהכרח שישנה תביעה כללית על עם ישראל...

תשובה: יש תביעה על כל יחיד ויחיד שהוא יהיה שייך לכלל בשביל שזה יגיע לכלל - ושהוא יהיה בתוך הכלל, - זה בוודאי יבוא מכמות של יחידים שיגיעו לאותה מדרגה, - והם בוודאי יזכו למשיח, אבל בכדי שאחרים ג"כ יזכו, זה לא יהיה ע"י צדיק שיפעל את הדבר שמכח פעולתו הם יזכו.

המשך שאלה: ולפי"ז מה שכתוב 'מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה' שאפי' איש אחד יכול לפעול, זה נאמר רק על הדורות הקודמים?

תשובה: מדגישים עוד פעם ומחדדים - בדורות הקודמים נאמר שיהיה יחיד שיכול לפעול ובזכותו כל הכלל ניצול, אבל בדרא בתראה, בזכות היחיד, זה יאיר הארה שע"כ יהיה יותר קל לאחרים להתקרב לאותו דבר, אבל לא שהיחיד הזה, יפעל את הכל בפועל, וא"כ, לעולם קיימת הארה של יחיד אלא שישנם שני מדרגות איך הארתו פועלת, מדרגת הדורות הקודמים ומדרגת דרא בתראה כמו שהוזכר.

שאלה: האם בחיצוניות של 'מעמיד עליהם מלך קשה כהמן', זה יגיע למצב שבאמת בסוף בסוף כולם יפחדו כי הגזירה תהיה על כולם ולא יהיה אפשרות לא לפחד כי כולם יראו את זה במוחש.

תשובה: גם כשרואים את זה במוחש, ישנם תגובות בין בני אדם שהן שונות לחלוטין זו מזו, - אם נזכה - כולם יחזרו בתשובה, אבל אין הכרח שכך זה יהיה בפועל.

שאלה: הרי למעשה המצב במציאות הוא שאנשים לא תופסים שיש מלחמה, לא מרגישים פחד ברמה הכללית, ולכא'ו כיון שהוגדר שיש כאן תביעה מהקב"ה לשנות את עצמנו באופן מוחלט, וכשמסתכלים במציאות כאן בארץ, לא מרגישים שנמצאים בכזאת מציאות, מהי האפשרות לשנות

11 בבחינת מה שאומרים חז"ל בגמ' בחגיגה כידוע "על מה העולם עומד, על עמוד אחד וצדיק שמו שנאמר וצדיק יסוד עולם".
12 וכמוכן יש את המורכבות לנסוע לכל מקום ולהסתובב בכל מקום...

לנסות להבין מה מונע מאותה נפש פרטית לחיות את המציאות כמות שהיא.

המשך שאלה: איך צריך להיות היחס למה שרואים בפועל שכשיש אזעקה, רוב האנשים שנמצאים בבית הכנסת לא יוצאים והם אומרים שהסיבה היא כי הם לא מפחדים, וכן רואים זאת בעוד אופן שעל אף שהבורסה בכל העולם ירדה, בארץ הבורסה עלתה, כלומר, זה מגלה משהו מסויים על המצב הכללי של הציבור שאין פחד מהמלחמה.

תשובה: אתם מעמידים את זה שיש אורח כללית שאנשים לא מפחדים, שכיון שיש אורח כללית שלא מפחדים, האדם הפרטי נגרר אחרי הכלל וגם הוא לא מפחד, - אבל צריך לדעת להסתכל על כל נקודה בחכמה, וכגון בדוגמא המעשית הברורה שהבאתם, למה הבורסה עולה ולא יורדת - התשובה הפשוטה היא שהאנשים מאמינים שהמדינה תנצח וכיון שאם היא תנצח, הבורסה תעלה, לכן גם עכשיו היא עולה, - זה רק דוגמא שכל דבר צריך לנתח אותו ממה הוא מורכב, אין כאן בהכרח הגדרות כלליות לחיוב או לשלילה, וכן בדוגמא השניה שהזכרתם שאדם נמצא בבית הכנסת ורוב האנשים לא יוצאים - כמובן, יש כאלה שהם בעלי אמונה - יש כאלה שאין להם לאן לצאת כיון שאם הוא יברח למקלט, יש שם עומס של גברים נשים וטף והוא לא יוכל להיות שמה, וכמו כן ישנם עוד כל מיני סיבות נוספות למה אנשים נשארים ולא יוצאים, וכמובן - יש אחוז מסויים של אנשים שנשארים מחמת שרוב האנשים נשארים שהם נגררים אחריהם. - קשה מאד להגדיר הגדרות כלליות, - חלק מהחכמה הפנימית של החיים זה להבין שיכול להיות ש-100 אנשים שומעים את האזעקה בבית הכנסת וה-100 אנשים הללו לא יוצאים. אבל יש לכך יותר מ-100 סיבות... וא"כ, קשה לתת הגדרה כללית למה רוב בני אדם מתנהגים בהנהגה מסויימת, - צריך להיות כ"כ מעורה ולהבין איפה אנשים נמצאים, מה הם קוראים, מה הם שומעים ומה משפיע עליהם,

וקשה מאד לענות בזה תשובות כלליות מאד.

יש אופנים שאפשר יותר לענות תשובות כלליות, אבל כשהמצבים מורכבים יותר, התשובות הם לא רק כלליות אלא הם בנויים מהמון רובדים וסיבות כל אחד לפי נפשו - וגם אצל כל אחד בתוך נפשו יש בדרך כלל כמה וכמה סיבות למה שהוא עושה ולא רק סיבה אחת יחידה למה הוא עושה כך ולא הפוך. המשך שאלה: האם יש צד שהערב-רב מעלים את הסכנה כאן.

תשובה: יש כאן שתי גישות כלליות למה ליצור מציאות של רוגע, גישה אחת זה של האנשים שמחזיקים שמה שיש כאן בארץ זה ראשית צמיחת גאולתנו... ואם זאת המציאות, זה גורם להם שהם רואים את הכל כחבלי משיח שהגאולה כבר מתגלה כאן בפועל, וכשזוהי ההסתכלות של בני אדם, זה הסתכלות שיוצרת תפיסה כללית - ויש כאלו שמכח כך פסקו שהיום אי אפשר לקבל גרים כיון שכשבני ישראל נמצאים במעלתם וגדולתם, לא מקבלים גרים, וזה דוגמא שהגישות הכלליות משפיעות על המון דברים איך יהיה היחס כלפיהם.

ודרך אגב, היום הערב-רב בחלקו הגדול - מהצד הפוך של הגישה שנתבארה - הוא ממש מפחיד ולא מרגיע... אלא שכמו שנתבאר יש גם את הערב רב של הצד השני של אמונות לא מדוייקות...

וא"כ בוודאי שהגישות הכלליות משפיעות, אבל א"א לומר על כל אדם פרטי מה המניעים שלו באופן התנהגותו.

ובוודאי שישנם אנשים שחיים בקהילות מסויימות שהאווירה הכללית שבה הם חיים, יוצרת אצלם הסתכלות מסויימת שמשפיעה על הנהגתם, אבל א"א לומר שרק זה מה שמשפיע, - זה תלוי באיזה קהילה הוא חי, איזה עיתון הוא קורא, מה הוא שומע, מי הרב שלו, באיזה איזור הוא חי, באיזה סגנון, וקשה להגדיר בזה הגדרות כלליות.